

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din,
mesečno 15 Din; za izozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO IX.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, 1. aprila 1926.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 38.

Zapostavljanje Slovenije.

Slovenija kot agrarno preležno pasivna pokrajina je v posebni meri navezana, da preživlja svoje prebivalstvo z obrtjo, trgovino in industrijo. Zagvoždena med dva industrijsko nadmočna in ekspanzivna sosed, Italijo in Avstrijo, ki imata preko nje naravna vpadna vrata v Jugoslavijo, mora biti težak konkurenčni boj, — tem težji, ker jo na njenih naravnih razpečevališčih v jugovzhodnih delih naše države izživa konkurenca, ki prihaja po ugodni in ceni donavski poti.

V takih razmerah more naša obrtnost vzdržati in uspevati ter preživljati naše pokrajine le, ako bo strokovno na višku. Za to ni le naloga naših gospodarskih krogov in lokalnih vladnih faktorjev temveč bi bila še posebna dolžnost ministrstva, ki je prvo poklicano, da skrbi za razvoj in napredek naše trgovine, obrti in industrije, da posveča vso pažnjo in podporo našim institucijam za vzgojo dobrega obrtnega naraščaja in za pospeševanje in strokovno izpopolnitev obrta.

Zalibog nam dokazuje državni proračun za leto 1926/27, da upravo ministrstvo zapostavlja in zanemarija Slovenijo tako, kakor se ji doslej še ni zgodilo.

Sicer je znano, da so bile uprave naše strokovne šole od Trgovske akademije in Tehniške srednje šole do trgovskih in obrtnih nadaljevalnih šol ter naše institucije za pospeševanje obrta deležne že dosedaj jako mačehovske skrbi in naklonjenosti s strani centralne vlade. A kljub temu se je še vendarle vzdržalo. Po zaslugi neumornih in požrtvovalnih lokalnih vodilnih činiteljev in gospodarskih korporacij se je dosegel celo dokaj lep napredek, kakršnega ne morejo zaznamovati take institucije po ostalih pokrajinah države, niti pri vse drugači dotaciji in podpori od strani vlade.

V načrtu proračuna je bil črtan kredit Uradu za pospeševanje obrta v Ljubljani, določen za potujočega učitelja za čevljarstvo, reducirano je bilo mesto zvaničnice pri ekspozituri v Mariboru in mesto edinega sluge pri uradu v Ljubljani. Te redukcije, sosebno strokovnega učitelja za čevljarstvo, kateri stroki pripada v Sloveniji nad 3000 mojstrov, odvzamejo Uradu za pospeševanje obrta še poslednjo možnost za uspešno delovanje.

Ze leta 1922 je bila reducirana ena pisarniška moč, leta 1924 ena oficijantka in istega leta znani strokovnjak za keramično stroko, ki vrši sedaj službo samo kot kontraktualni učitelj. Kredit za potne stroške, ki bi moral samo za ljubljansko oblast znašati vsaj 60.000 Din, je določen za obe oblasti na 16.000 Din. Pisarniški stroški so proračunani samo za Ljubljano na 30.000 Din, a dovoljen je za obe oblasti kredit 20.000 Din. Za strokovne tečaje in razstave bi bilo treba samo za ljubljansko oblast 60.000 Din. A določenih je za Ljubljano in Maribor skupaj samo 25.000 Din. V svrhe praktičnega pouka in sistematizacije neobhodno potrebnega stalnega združnega inspektorja sploh ni kredita.

Pred vojno je dobival naš Urad za pospeševanje obrta državno subvencijo v toliki meri, da je mogel ustrezati svojemu namenu, sosebno glede prirejanja strokovnih tečajev, podpiranja produktivnih in drugih

obrnih zadrug s cenim kreditom in nabavo strojev, s podpiranjem praktičnega obrtnega pouka itd. Za prirejanje strokovnih tečajev je dalo brezplačno na razpolago strokovne učitelje ministrstvo samo. Leta 1912 je dobila Kranjska, ki je štela 500.000 prebivalcev, za prirejanje strokovnih tečajev 6015 kron, a za druge stroške izvzemši plače, 12.700 kron, skupno torej 18.715 kron. Sedaj pa bo dobil Urad za pospeševanje obrta za tečaje in razstave 25.000 Din, za ostalo, izvzemši plače pa samo 36.000 Din, torej skupno 61.000 Din. Ta primerjava nam kaže, da je dobil Urad za pospeševanje obrta v gori navedene svrhe leta 1912 v današnji vrednosti okroglo 180.000 dinarjev, danes pa dobi za enkrat večji teritorij in dvojno število prebivalstvo za iste namene borih 61.000 Din, pri čemer nosi stroške za strokovne učitelje urad sam in ne ministrstvo, kakor pred vojno.

V načrtu budžetnih stroškov za leto 1926/27 nadalje ni križa za 6 učiteljev odnosno učiteljic na državnih trgovskih šolah in sicer za 1 v Mariboru in 5 v Celju. Za sistemizovane honorarje je odobrena vsota skupno 270.000 Din, dočim bi bilo samo za ljubljansko oblast potrebnih 385.000 Din.

Za trgovske nadaljevalne šole je določenih 30.000 Din za obe oblasti, dočim je treba kriti samo v ljubljanski oblasti stroške z znesku okroglo 300.000 Din. Obrtne nadaljevalne šole v Sloveniji so imele doslej 200.000 Din državne subvencije, ki absolutno ni zadostovala. Mesto da se ta kredit zviša na 50.000 Din, se je nasprotno reduciriral na 100.000 Din. Posledica bo, da se bo mogla prihodnje leto otvoriti komaj ena desetina teh šol in da bo naš obrtni in trgovski naraščaj brez strokovnega nadaljevalnega pouka.

Pisarniški stroški za Tehnično srednjo šolo in ostalih 5 državnih strokovnih šol so bili od dosedanjih 120.000 Din reducirani na 70.000 Din. A samo premog za kurjavo na Tehniški srednji šoli stane letno okrog 120.000 Din.

Mesto 193.000 Din za režijske stroške, kakor nabavo sirovin, orodja itd. za strokovne šole, je predvidenih samo 20.000 Din, a za nabavo neobhodno potrebnega inventarja mesto 225.000 samo 50.000 Din.

Za slušatelje Tehniške srednje šole so določene tudi državne štipendije. Dejansko pa se dogaja, da te štipendije poberejo dijaki, katere pošiljajo iz Srbije študirati v Slovenijo.

Kljub intervencijam naših poslancev in naših gospodarskih korporacij v Beogradu je v amandmanih, katere je zahteval minister trgovine in industrije, ostala Slovenija prezrta. Vse to dokazuje, da ministrstvo trgovine in industrije za potrebe, ki so za gospodarstvo Slovenije naravnost ekzistenčnega pomena, nima prav nikakega razumevanja. To je tem trpkejš, ker se drugim pokrajinam merijo subvencije z docela drugim merilom. Je pa tudi krutost, da se gospodarsko eksponirani in izmozgani pokrajini za podporo trgovini, obrti in industriji prispevki v kreditih trgovskega resora v enakem razmerju znižujejo, kakor se davčna in druga bremena zvišujejo.

Tako postopanje centralne vlade, predvsem trgovskega ministra, bo moralo dovesti do tega, da bo naša

trgovina, obrt in industrija, od katere v glavnem Slovenija živi, začela propadati, ker dotoka strokovno dobro usposobljenega naraščaja ne bo in ker bo institucijam za pospeševanje obrta onemogočeno vsako uspešno delo. Mesto gospodarsko

krepkega dela naše države bo postala Slovenija dežela izseljencev in siromakov. Odgovorni za to pa bodo činitelji, ki so v prvi vrsti pozvani, da skrbijo za povzdigo in prospevanje naše obrti, trgovine in industrije.

Proti načrtu zakona o pobijanju draginje.

Na občnem zboru Gremija trgovcev v Celju, ki se je vršil 26. marca 1926 v Narodnem domu v Celju, se je soglasno sklenila proti uveljavljanju načrta zakona o pobijanju nedovoljene špekulacije z življenjskimi potrebščinami sledeča resolucija:

»Odločno protestiramo proti novi protidraginjski akciji, ki jo namerava izvesti minister za socialno politiko. Načrt tega zakona vsebuje določila, ki so proti temeljnemu principu zdrave trgovine in ki ne upoštevajo vitalne interese naše produkcije.

Načrt, ki vsebuje določila, kakor maksimiranje cen in faksiranje življenjskih potrebščin po občinskih zastopih, rekvizicije obračtov, predložitev kupčijskih pogodb ministrstvu za socialno politiko, kar sploh ne spada v kompetenco tega resorta in

ki določa, da se te morajo predložiti poatom pristojne policijske oblasti; načrt, ki vsebuje strahovito visoke kazni itd., ki težko ogrožajo materijelno in moralno naše trgovce, kakor tudi naše industrijalce in obrtnike, ki jim morejo vzeti dober glas in ugled, ne more postati zakon in se proti takemu načrtu, katerega absurda določila nasprotujejo trgovskemu duhu in obstoječemu gospodarskemu redu sploh in se bodo vporabljal samo kot sredstvo za preganjanje in šikaniranje naših producentov in legitimnih trgovcev, ne da bi nudila kakega haska za konzumenta, najodločnejše protestira in se zahteva, da ta načrt pod nikakoršnimi pogoji ne sme postati zakon.

Resolucija se je poslala Zbornici za trgovino, obrt in industrijo ter Zvezi trgovskih gremijev.

Računanje pristojbin za industrijske tire.

Kakor se nam iz dobro informirane strani poroča, smemo glede ureditve vprašanja računanja pristojbin za uporabo industrijskih tirov pričakovati v najkrajšem času definitivne rešitve. Zatrjuje se nam, da je pravilnik, ki bo nadomestil dosedaj veljavno naredbo že izgotovljen in je tudi upati, da ga minister že prihodnje dni podpiše, nakar stopi takoj v veljavo. V primeru s sedanjim pravilnikom imajo določila novega pravilnika, pri katerega sestavi se je vsaj v glavnem upoštevalo predloge zbornice, sledeče prednosti:

1. Ukinja se določba, da se pri dostavi samo enega vagona računa pristojbina za dva vagona;
2. Kadar se enemu podjetju dostavlja na industrijski tir več kot tri vagona naenkrat, se plača za četrti in nadaljne vagona za 50 odstotkov niž-

jo pristojbino, kakor pa za prve tri. S tem je upoštevan predlog ljubljanske zbornice o regresiji pristojbin.

Po dolžini industrijskega tira se je upeljala degradacija pristojbin in sicer v sledečem razmerju:

- Za prvih 300 m tira se je pridržalo sedanjo pristojbino po 3.50 Din;
- pri nadaljnjih 301 do 700 m se zniža pristojbina na 3 Din;
- pri 701 do 1.500 m na 2 Din;
- pri 1.501 do 2.500 m na 1.50 Din;
- in preko te daljine pa na 1 Din. Na ta način se bodo pristojbine za podjetja, ki imajo daljše industrijske tire, znižale do 80 odstotkov napram sedanjim. Poleg tega se bodo upoštevale posebne lokalne razmere, kakor tudi liberalnejše določalo pristojbine pri gotovih podjetjih, kjer se bo vzelo zračno črto za podlago, ne pa kompliranost dostave.

Zakon o Državni obrtni banki.

V »Službenih Novinah« št. 69. z dne 27. marca t. l. je objavljen zakon o Državni obrtni banki, ki določa:

Clen 1. Pooblašča se kraljevska vlada, da dá Obrtni banki kraljevine SHS, d. d. z sedežem v Beogradu, ki jo osnujejo obrtniki in njih organizacije iz cele države v cilju preskrbe obrtnikov s čim povolnejšimi krediti in podpiranja pri ustanavljanju obrtniških zadrug in kreditiranja istih, naslednja pooblaščenja:

- a) banka se oprošča plačanja vseh državnih in samoupravnih taks pri osnovanju in izdaji delnic;
- b) banka se oprošča plačanja davkov in dolič, katere plačujejo po svojih zaključnih računih društva, obvezana javnemu polaganju računov. Za te davke velja osvoboditev tudi od samoupravnih dolič;
- c) država se odreka pravici na dividendo, ki bi ji pripadala na del kapitala, ki ga bo uplačala;
- d) minister financ ima unesti v proračun počenši s 1926/27 letom iznose 3 in 1/2 milijonov dinarjev, za katere svote se bodo podpisale in plačale bančne delnice; v

kolikor ne bo za to svrhu zadostoval prihod državne razredne loterije, ki se da na razpolago ministru trgovine in industrije za pospeševanje obrti in za poljedelsko in domačo industrijo, vpoštevajoč pri vsem tem, da celokupna udeležba države na delniškem kapitalu banke sme znašati največ 40% celokupnega vplačanega osnovnega kapitala. Bančne delnice, ki so last države upravlja minister trgovine in industrije.

Clen 2. Kraljevska vlada bo imela nadzor nad celokupnim bančnim delom po ministru trgovine in industrije. V to svrhu se bo postavil s kraljevim ukazom, na predlog ministra trgovine in industrije stalni komisar, ki bo izvrševal nadzor neposredno nad celokupnim poslovanjem banke, kontroliral vse knjige, ter prisostvoval vsem odborovim sejam in zborom delničarjev. Plača za komisarja, katero določi minister trgovine in industrije, gre na breme banke.

Cim komisar najde, da je kak sklep upravnega odbora, centrale

podružnice ali zbora delničarjev proti društvenim pravilom ali državnim ali obrtniškim interesom ima pravico, da zabrani izvršitev sklepa in je dolžan o tem takoj obvestiti ministra trgovine in industrije, ki ima v roku 10 dni izdati izvršilno rešenje ali odobrava postopanje komisarija; ako ne izda v tem roku rešenja, stopi sklep upravnega sveta v veljavo.

Clen 3. Z ustanovitvijo banke se ustanovi istočasno glavna podružnica v Zagrebu, a po potrebi in po redu, tukaj navedenem, se bodo osnovalne podružnice odnosno ekspoziture banke v Ljubljani in Sarajevu, ter ekspoziture v Splitu, Skoplju in Novem Sadu, a po potrebi tudi v drugih gospodarskih središčih, po odobrenju ministra trgovine in industrije. Istočasno se ima podružnici in vsaki ekspozituri določiti poslovno področje.

Clen 4. Denarna sredstva banke, vključno tudi kredite in državna vplačila kapitala, se porazdelijo med centralo, podružnico in ekspozituro, upoštevajoč pri tem tako produktivne sposobnosti, kakor tudi potrebe obrtniške vseh področij, kakor tudi po ključu vplačenega kapitala in hranilnih vlog doličnega področja, o čemer odločujejo sporazumno glavni upravni odbor in odbor podružnice, odnosno podružnice ali ekspoziture.

Centrala, podružnice in ekspoziture vršijo neposredno kreditiranje na teritoriju njih delokroga, kar je podrobneje določiti v statutu.

Clen 5. Delnice banke se glasijo na ime in so nedeljive.

Na zboru delniške družbe dajo vsake tri akcije imetniku pravico na en glas.

V društvenih pravilih se more določiti dovoljen glasov najvišje bo imel delničar, ki ima več delnic, toda noben akcionar ne more imeti več kot 25 lastnih glasov, pa naj si ima še toliko akcij.

Clen 6. Na podlagi svoje udeležbe na delniški glavni banke, bo imela država večino članov v nadzornem odboru. Minister trgovine in industrije imenuje 2, a minister financ 1 člana. Od teh članov mora biti 1 strokovni uradnik ministrstva trgovine in industrije, a drugi morajo biti iz vrst višjih uradnikov ali članov uprave Narodne banke in Državne hipotekarne banke. V vseh ostalih odborih banke, podružnice in ekspoziture morajo biti samostojni obrtniki zastopani z nadpolovično večino.

Statut imajo predložiti v odobrenje ministrstvu trgovine in industrije sporazumno vse centralne organizacije obrtnikov v državi.

Clen 7. Banka se ne sme baviti s špekulativnimi posli, ampak se mora omejiti na posojila obrtnikom za obrtna dela in obrtniškim zadrugam, nadalje na prejemanje hranilnih vlog, otvarjanje tekočih računov, prejemanje depozitov v shrambo in upravljanje, končno obrtniških fondov, dajanje kavcij in garantnih pisem obrtnikom za licitacije ter nakupovanje in prodajo inozemskih valut za račun obrtnikov in obrtniških zadrug, a to dvoje samo proti istočasni kritji v gotovini.

Clen 8. Narodna banka bo prejela v reeskont portofeljske menice Obrtne banke SHS, d. d. v smislu čl. 11. t. 10. zakona o Narodni banki.

Minister trgovine in industrije letno določi na predlog uprave banke, po položaju na denarnem trgu ali in za koliko sme biti obrestna mera kreditov, katere daje Obrtna banka kr. SHS, d. d. večja od Obrestne mere Narodne banke SHS.

Clen 9. Ta zakon stopi v veljavo, ko ga kralj podpiše, a obvezno moč dobi, ko se objavi v »Službenih Novinah«.

Splošne dolžnosti davkoplačevalcev v II. četrtletju 1926.

(Opozoritev Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

I. DOSPELOST DIREKTHNIH DAVKOV.

Dne 1. maja 1926 dospo v plačilo neposredni davki za II. četrtletje 1926. Ako davek za I. 1926 še ni predpisan, je plačati obrok po višini zadnjega definitivnega predpisa. V tej izmeri plačani obroki se obračunijo povodom definitivnega predpisa za I. 1926.

Davčni uradi so upravičeni zaostale davke izterjati, če se ne plačajo v 14 dneh po dospelosti in zaračunati poleg 8% zamudnih obresti še za opomin 4% terjanega zaostanka.

II. Posebna pridobnina.

Podjetja, ki javno polagajo račune, so dolžna vsako leto tekom 14 dni po odobritvi računskega zaključka, a najkasneje do 30. junija predložiti napoved za odmero posebne pridobnine.

III. DAVEK NA POSLOVNI PROMET.

Davkoplačevalci, ki so zavezani voditi knjigo opravljenega prometa, (če je njihov promet v I. 1925 presegel vsoto 360.000 Din), so dolžni do 30. aprila t. l. odpremiti s posebno prijavo davek od prometa, katerega so napravili v I. četrtletju 1926.

Ostali davkoplačevalci, ki plačujejo davek na poslovni promet pavšalno, to je po višini prometa, opravljenega v letu 1925, so zavezani plačati sočasno z ostalimi davki tudi drugi obrok davka na poslovni promet, predpisanega za leta 1926, v primeru pa, da ta še ni predpisan, v izmeri predpisa za I. 1925.

IV. DAVEK NA ZASLUZEK TELESNIH DELAVCEV.

Delodajalci, ki odpremljajo pobrane zneske z mesečnimi seznami morajo odpremiti pobrane zneske in predložiti seznane najkasneje do 14. vsakega meseca, delodajalci, ki odpremljajo pobrane zneske s četrtletnimi izkazi, pa tekom 14 dni po preteku vsakega četrtletja, to je do 14. aprila 1926.

V. RAZGRNITEV PREDPISNIH IZKAZOV IN PRIZIVNI ROKI.

O davkih, ki so jih davčna oblastva odmerila v I. četrtletju 1926 bodo predpisni izkazi razgrnjeni prvih 15 dni meseca aprila 1926, kolikor niso bili davčni zavezanci na razgrnitev izvan tega roka posebej opozirjeni.

Prizivni rok se pričinja s 16. dnem po razgrnitvi in traja 15 dni.

VI. DOPOLNILNA PRENOSNA TAKSA.

Drugi obrok dopolnilne prenosne takse, ako presega letni predpis znesek 500 dinarjev, je plačati od dne 1. do vstetega dne 15. aprila t. l.

Kdor ne položi predpisane vsote v tem roku, plača poleg redne takse in 8% zamudnih obresti kot kazen še dvakratni znesek nepoložene takse.

VII. TAKSA NA KUPONE ALI DIVIDENDE IN NA TANTIJE.

Od kuponov ali dividend in od tanti-jem se plačuje po pripombi 5. k tarifni postavki 10. taksa 1%. Takso je položiti pri pristojnem davčnem uradu v 15 dneh po odobritvi bilance. Prekoračenje tega roka se kaznuje striktnim zneskom redne takse.

Za združitev mesta in okolice Celja v eno občino.

Gremij trgovcev v Celju je na svojem rednem letnem občnem zboru dne 26. marca 1926 soglasno sprejel naslednjo resolucijo:

»Celje tvori z ozirom na obseg kot kraj in njega faktični položaj kot tako, v gospodarskem smislu eno enoto, ki je pa vsled občinske razdelbe razdvojena v dvoje občin: v Celje mesto in Celje okolico.

To ločeno stanje občin absolutno ne more danes tukajšnjemu gospodarstvu prinašati take koristi, kakor bi jo mogli, ako bi bili, sedaj sicer ločeni občini, združeni v eno samo občino.

Tendence gospodarstva v današnji

modernejši dobi, štemijo po razmahu in napredku in ravno to ločeno stanje Celja kot takega znatno ovira v napredku in procvitu lokalnega gospodarstva.

V Celju imamo visokoinštančne oblasti, carinarnico in druge važne državne urade. Trgovina, obrt in industrija se lepo razvija, pa vendar vse to na zunaj ne vpliva v taki meri, kakor bi to bilo želeli, ker število prebivalstva Celja mesta je zelo nizko in ne tvori take privlačne sile ne za naselitev in ne na tujce kakor druga večja mesta.

V interesu stvari se zahteva, da se sedanje stanje Celja likvidira in združi v eno občino, ker bo kot mesto s ca. 20.000 prebivalci reprezentiralo čisto nekaj drugega kakor pa sedaj kot malo mesto.

S tem se dvigne tujski promet, ki prinaša občini znatne koristi, zunanji dobavitelji se bodo za Celje bolj zainteresirali, ter nudili večje prilike za živahnejši gospodarski promet, interesi konzumenta bodo navezani na Celje bolj kot sedaj, trgovina, obrt in industrija dobi pobudo za čimvečji razmah, skratka ves promet se v večjem mestu bolj razvija kakor v malem.

Končno si je potreba predočiti tudi dejstvo, da tako ločeno stanje ne more večno trpeti, da se bodo morale občine enkrat vendar združiti. Sedaj je čas za to ravno ugoden, ko se gospodarstvo nahaja v oni prehodni dobi konsolidacije in nagiba iz raztresenih povojnih razmer v mirodopske, ter bi bil tudi čas, da se anšimoderni položaj Celja preuredi in prilagodi današnjemu modernemu svetu.

Soglasno sprejeta resolucija se je poslala velikemu županu mariborske oblasti, občinskemu svetu mesta Celje in občinskemu svetu Celje okolica.

Oklic. Bliža se doba velikih prireditelj. Najrazličnejša stanovska kulturna, gospodarska in dobrodelna društva uporabljajo poletni čas za to, da na velikih zborovanjih, anketah in konferencah, izletih in shodih poglobljajo svoj program, utrjujejo stanovsko zavednost in širijo svoje kulturne, gospodarske in socialne težnje.

Volja in težnja za napredkom je v nas razvita do močne višine ter se v efektu in praktično zrcali v razvoju in stanju našega kulturnega in materialnega gospodarstva.

Ljubljanski velesejem je viden in osredotočen izraz razvoja in stanja našega materialnega gospodarstva. Uprava Ljubljanskega velesejma vabi vse poklicane, da ne cepimo moči in da se pokažemo v celoti. Zato je nujno potrebno, da se ob času razkaza našega materialnega gospodarstva prilikom VI. Ljubljanskega velesejma od 20. junija do 5. julija 1926 vrše istočasno tudi vse druge naše velike prireditve stanovskega, kulturnega, športnega značaja itd.

Svet naj vidi vse komponente našega usvajanja zbrane v eni močnejši vrsti.

Uprava Ljubljanskih velesejmov.

Trgovina.

Spričevala o izvoru pri uvozu v Rumunijo. Rumunsko poslanstvo v Beogradu je obvestilo ministrstvo inostranih del, da je rumunsko ministrstvo financ z željo, da odstrani vse težkoče, ki morejo nastati ob priliki vidiranja in potrdila uverenj o izvoru blaga, ki se uvaža v Rumunijo, izdalo vsem obmejnim carinarnicam naročilo, naj ne zahtevajo več, da bi morale biti taka uverenja vidirana.

Uvozne in prevozne omejitve na Češkoslovaškem. — Češkoslovaško poljedelsko ministrstvo je prepovedalo uvoz in prevoz goveje živine, ove, koz in prašičev preko Češkoslovaške, ker na Poljskem zelo razsajajo živalske bolezni. S tem je prizadeta tudi Avstrija, ki je iz Poljske dobavljala prašiče za meso v precejšnjih množinah.

Trgovina s suhimi slivami v Brčkem. Na brčki trg se je dovozilo v času od 15.

do 21. t. m. celokupno 29.19 meterskih stotov sliv. Povprečna cena je bila 3.50 do 5 Din. Izvezilo se je pa celotno 1036.98 meterskih stotov in sicer na druge domače trge 285.25, v Avstrijo 177.48, v Nemčijo 601.25 meterskih stotov.

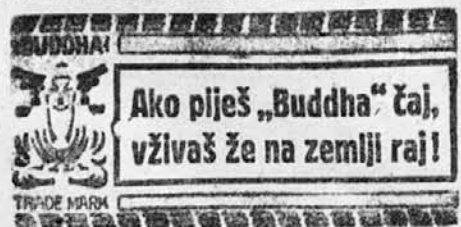
Turška trgovska bilanca. Trgovinska bilanca v Turčiji se je po oficijelnih podatkih v letu 1925 znatno popravila. Deficit je v tem letu znašal samo 25 milijonov turških lir, medtem ko je v letu 1924 znašal ta deficit 70 milijonov. Uvoz je dosegel iznos 193, a izvoz 158 milijonov turških lir. V letu 1924 je znašal uvoz 120 milijonov, a izvoz 50 milijonov turških lir. Potemtakem je bil v preteklem letu izvoz trikrat jači od izvoza v predhodnem letu.

Uvoz alkoholnih pijač v Carigrad. Postopno padanje uvoza alkoholnih pijač iz inozemstva je posledica visokih, skoro prohibitivnih carin. Točnih podatkov o uvozu teh pijač v Turško sicer ni, toda po privatnih poročilih je bil uvoz v letu 1924 in 1925 minimalen in to, kar se je uvozilo, so bili likerji samo velikih mark, kakor Benediktin, Chartreuse, Marnier itd. Količine, ki so se nahajale na carigradskem tržišču pred uveljavljenjem nove carinske tarife, so bile zadostne za kritje domače potrebe, vendar izgleda, da se bo moralo letos še uvoziti konjaka, rumu itd. Vse to se uvaža v sodih. Carinske postavke znašajo za likerje v steklenicah, vračunavši težino steklenice, na 100 kg grosov 1500 × 12, v sodih turških lir 180. Za konjak, rum, žganje, gin, whisky v steklenicah, vračunavši steklenice, 1200 grosov × 12, turških lir 144 več 20 par za vsako stopnjo in za vsak kg. Isto v sodih za 100 kg 800 × 12, turških lir 96. Temu se mora dodati še trošarinska taksa, koja znaša 20 par do 3 grosa za steklenico ali po litru.

Uvozna dovoljenja na Poljsko. Po predpisih za ureditev uvoza inozemskega blaga daje dovoljenja za uvoz tega blaga ministrstvo trgovine in industrije v Varšavi. Inozemski uvozniki so se do sedaj obračali za taka dovoljenja neposredno na navedeno ministrstvo. V praksi se je pokazalo, da se inozemskim uvoznikom izdana dovoljenja niso mogla porabiti, ker kupec vsled trenutnih trgovskih prilik ni hotel ali mogel sprejeti blaga od inozemca. Da se v bodoče prepreči vsak nesporezum in olajša trgovino s Poljsko, priporoča poljsko poslanstvo, da se izvoznik predhodno pisмено sporazume s poljskim uvoznikom in da ne odpošlje blaga preje, dokler ne dobi dovoljenja za uvoz. Izvoznik naj se briga, da dobi kupca za svoje blago na Poljskem, a poljski uvoznik mora skrbeti, da mu izposluje pri svojih oblastvih dovoljenje za uvoz. Običajno je, da izvoznik pošlje svojemu naročniku ali zastopniku v inozemstvu fakturo ali ponudbo, naročnik pregleda, je-li uvoz dotičnega blaga prepovedan ali ne, in odgovori prodajalcu, da blago lahko odpošlje, ako je uvoz prepovedan pa, da naj blaga ne odpošlje, dokler ne dobi uvoznega dovoljenja. Potemtakem mora vse formalnosti za uvozno dovoljenje preskrbeti kupec, ker se to dovoljenje more samo njemu izdati, da ga predloži carinarnici. Obvestila o uvoznih omejitvah na Poljsko dajejo izvoznikom na Poljsko poljska diplomatska zastopstva.

Industrija.

Sladkorna industrija v Italiji. Sladkorna industrija v Italiji šteje danes 35 delniških družb s celokupnim investiranim kapitalom v iznosu 700 milijonov lir. To varne za predelavo sladkorne pese ima 53 družb, od teh ima 14 tudi rafinerije. Poleg tega sta v Italiji še dve rafineriji. Sladkorna industrija šteje tedaj 55 tovarn, ki so tehnično zelo moderno urejene. Nahajajo se največ v prov. Benetke (20), v Emiliji (22), nato v Lombardiji (4), Toskani (3) itd. Srednja letna kapaciteta vseh teh tovarn znaša okoli 350.000 ton. Naš vicekonzul v Trstu gospod M. Smiljanič je izdelal o sladkorni industriji v Italiji izrpen referat, v katerem so tudi statistični podatki o gibanju konsuma, produkcije sladkorne pese in sladkorja. Po teh statističnih podatkih znaša letna potrebna sladkorja v Italiji ca 300.000 ton. Iz podatkov je tudi razvidno, da domača produkcija stalno raste in da je v letih 1923/24 in 1924/25 popolnoma krila potrebe domačega tr-

ga. Vendar je bila kampanja 1925/26 napram predhodnim letom znatno manjša. Povod za to je bil slab interes producentov sladkorne pese, odnosno nizke cene, za katere so tovarne nakupovale sladkorno peso. Pri tem je treba pripomniti, da je v Italiji sladkor tako domače kakor inozemske proveniencije podvržen posebni državni trošarini, ki se je od 200 lir v letu 1919 povečala na 400 lir za kvintal, kolikor znaša faktično tudi danes.

Težave premogovne industrije v Avstriji. — V okviru gospodarske ankete, ki jo vrši avstrijsko trgovsko ministristvo, so te dni zastopniki premogovne industrije obrazložili svoje težave in zahtevali, da se premogovno industrijo zaščiti z uvedbo carine. Stavili so celo vrsto trgovsko političnih zahtev, o katerih se bo pred odločitvijo moral izjaviti plenum gospodarske ankete, ker se smatra, da je treba pred odločitvijo zaslišati ostalo industrijo in delavstvo o vplivu, ki bi ga imela izpolnitev želj premogovne industrije na celokupno gospodarstvo. V ostalem so se zastopniki premogovne industrije priključili zahtevam ostale industrije, da se nadomesti davščina na mezde s kakim konzumnim davkom in da se uredi vprašanje podporne akcije za brezposelne. Specijelno zahtevajo premogokopi znižanje cene za razstrelivo in preureditev tarifiranja raznih premogovnih vrst na zveznih železnicah. Tarifno vprašanje se je odkazalo tarifnemu odboru ankete, v katerem bodo zastopniki zveznih železnic obrazložili smernice bodoče tarifne reforme.

Nova pota življenske industrije. Amerikanski znanstveniki so nedavno ugotovili, da se pri raznih živilih pod vplivom ultravioletnih žarkov pojavijo posebne lastnosti, ki na zdravilni potek nekaterih bolezni blagodejno učinkujejo; pred vsem so bili poskusi na rahitičnih otrokih jako uspešni. V prvi vrsti se je našlo, da so gotova semenska živila, oziroma njih oljnat izvelečki ultravioletnim žarkom najboljše dostopni, k tem še pride mleko in mlečni izdelki. Po užitju takih obsevanih snovi se je opazilo, da se okostje obolelih otrok očividno ojačuje, ozdravljenje po rahitis in tetanus nenadoma napreduje in to brez porabe drugih lekovi. Zdravilni uspeh je bil mnogo boljši kakor po ribjem olju in podobnih zdravilih. V nadaljevanju zadnjih eksperimentov so se obsevanju še pritegnila druga živila, n. pr. surovo maslo, jajca itd. in tudi na teh je bila potem enaka reakcija opaziti. Seveda so se znanstveniki celega sveta začeli zanimati za omenjena poročila, ter se ameriška razkritja ujema-jo z ugotovitvami evropskih učenjakov, ki poskuse nadaljujejo in pridejo do presenetljivih uspehov. Fino namizno olje diši po obsevanju kakor ribje olje, če se pa olje poprej prekuha, se ga ta duh ne prime; dokaz torej, da je samo popolnoma sveže olje dostopno zdravilnemu vplivu ultravioletnih žarkov, medtem ko pri mleku te razlike ni bilo opaziti. Učinkaj iz teh in podobnih poskusov sklepajo, da mora med ultravioletnimi žarki in ribjim oljem obstojati neka skupnost, ki na človeški organizem zdravilno upliva. Znanstveni svet stoji v tem slučaju še pred zagonetno uganko, na koje rešitvi se trudijo učenjaki vseh narodov. Človeštvu za sedaj zadostuje dejstvo, da se je neoporečno ugotovila ozdravitev rahitičnih bolnikov po povžitju obsevanega mleka v 4 do 6 tednih. Važno je tudi razkritje, da obdrži obsevano olivno olje zdravilno učinkovitost preko enega leta, če je shranjeno v zamašenih, neprozornih posodah. Mogoče je torej zdravljenje potom ultravioletnih žarkov tudi tam, kjer absevalnih naprav ni pri roki. Kot najuspešnejši način obsevanja so svedoki določili, da se tanke plasti dotičnih živil pol metra od kremenske svetilke pol ure dolgo obsevaljujejo. Bolniki obsevana živila mnogo raje zavžijejo kakor ribje olje, katerega nekateri sploh ne marajo. Zdravilstvu se odpira nenavadno široko polje pri uporabi nove metode. Mogoče, da obsevanje snovi pri povžitju v človeškem organizmu učinkovitejše upliva kakor neposredno obsevanje telesa, ker je stik v prvem slučaju takorekoč intenzivnejši z obolelimi organi, potem pa bolnik tudi lahko večkrat zaporedoma zavživa »koncentrirane« žarke, medtem, ko je direktno obsevanje omejeno po telesni konstituciji, včasih pa sploh ni dopustno. Ka-

ko daleč bo nova metoda posegla v moderno zdravilstvo, katere mogočnosti se obetajo človeštvu v boju proti boleznim, se danes še ne da prerokovati. Prepričani pa so strokovnjaki, da se bodo obsevana živila dala uspešno porabiti proti jetiki in sličnim morilnim kugam sedanjega časa. Za življenjske obrti se bodo razvile po teh razkritjih nove obdelovalne smernice. Predno bodo zdravniki preizkusili nešteta živila v njih učinkovitosti po obsevanju na bolniški organizem v tisočih slučajih, se bo prišla tehnika iznajdbe ter sprava obsevana živila v splošni promet. Ljudje bodo radi posegli po teh povsem nedolžnih in brez težav zaužitljivih zdravilih. Glede obsevalnih aparatov bo treba gradbenih rekonstrukcij in se tudi v tem oziru pridno preizkušavajo razne naprave. Skušajo se doseči kolikor mogočna pocenitev procedure; ozirati se je treba na okolnost, da žarki prodirajo le tanke plasti, pri tem pa pridejo vse-kakor za preparacijo večje množine raznih snovi v poštev. — K. Tiefengruber.

Denarstvo.

Zavarovanje valute ob izvozu jaje. — V novem cenovniku za zavarovanje valute od 1. do 15. aprila je določena vrednost svežih jajc z iznosom 1000 Din za zaboj (1440 komadov).

Za stabilizacijo češkoslovaške valute. Na svečani seji češkoslovaške Narodne banke, kateri so prisostvovali ministri, diplomatski zbor, zastopniki gospodarstva in finance, je imel finančni minister dr. Engliš govor, v katerem je naglašal, da ima Narodna banka predvsem nalogo, da stabilizira razmerje češkoslovaške krone do dolarja. Banka mora v te svrhi storiti vse potrebno, da se ta cilj čimprej doseže. Potem je imel govor prvi guverner Narodne banke dr. Gospišil, ki je v svojih izjavah naglašal, da bo šlo stremenje Narodne banke za tem, da se stabilizira češkoslovaška krona v tem smislu, da se bo njen tečaj gibal v mejah 2 do 3 dolarjev za 100 češkoslovaških kron.

Znižanje obrestne mere v Nemčiji. — Nemška državna banka je dne 26. marca t. l. znižala obrestno mero od 8% na 7%. Pričakuje se, da bo temu vzgledu sledila tudi avstrijska narodna banka.

Davki in takse.

Drugod in pri nas. — Avstrijska davčna oblastva so dobila od finančnega ministristva nalog, da ne uveljavljajo za odmero dohodnine, pridobnine in rentnine za leto 1925 zamudnih obresti, ako za mudniki vložijo napovedi naknadno do 16. aprila t. l. — Naša praksa ne vzdrži primere s to kulanco avstrijske finančne uprave. Pri nas je finančna delegacija v Ljubljani kratkoma zavrnila prošnjo Ljubljanskega gremija, da se rok za vložitev napovedi podaljša do konca meseca februarja t. l., in je šele na ponovno prošnjo posameznikom dovolila zaproseni odlog. Dunajska praksa služi pri nas večkrat za vzor. Naj bi služila tudi takrat, kadar pridejo v poštev ugodnosti za davkoplačevalce!

Taksna dolžnost seznamov o pobranem in odpremljenem davku na zaslužek telesnih delavcev. — Nekateri davčni uradi so zavračali sezname, s katerimi so delodajalci odpremljali davek za svoje telesne delavce, ako niso bili kolkovani po tar. post. 231. zakona o taksah s kolkom za 5 Din. Ker ti sezname nimajo značaja davčnih napovedi ali prijav, marveč v svojem bistvu nadomeščajo odmerne in predpisne izkaze, je delegacija ministristva financ na inicijativo Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani odločila, da za navedene sezname ni zahtevati takse.

Taksiranje menic. Zaradi različnega tolmačenja predpisov za pobiranje takse po tarifni postavki 31. taksne tarife je generalna direkcija posrednih davkov z razpisom z dne 24. februarja 1926, števil. 12.759 izdala sledeče pojasnilo: Taksa po tarifni postavki 31. taksne tarife po določeni skali, to je v polnem znesku, se mora plačevati: 1. Na vse vrste menice brez ozira, da li so izdane v tuzemstvu ali v inozemstvu, ako so izplačljive v naši kraljevini, to je ako se kraj plačila nahaja v naši državi. 2. Na vse vrste menice, ki se izdajajo v naši državi, to je ako se kraj izdavanja nahaja v naši kraljevini brez ozira na to, je-li so plačljive v tu- ali inozemstvu in brez ozira na čas

izdavanja. 3. Na vse vrste menic, izdanih v inozemstvu, plačljivih istotako v inozemstvu, ako se na njih naknadno označi, da so plačljive v tuzemstvu, ali ako se prosi za sodelovanje oblasti, ali če se na podstavi te menice prosi za znanbo ali zavarovanje. Taksa po 5 dni, določena v pripombi 1. k tarifni postavki 31., se plačuje brez ozira na vrednost menice; naleplja se na vse menice, izdane in plačljive v inozemstvu, kadar se vneso v državo in dajo v promet ali kadar se vneso v državo izključno zaradi plačila, a brez sodelovanja oblasti.

Promet.

Brzojavne in telefonske pristojbine v inozemskem prometu v razmerju 1 frank = 11 dinarjev. Po odloku ministristva števil. 2483 od 9. marca t. l. se od 1. aprila t. l. v brzojavnem prometu z inozemstvom izpremeni enakovrednost franka in dinarja tako, da bo 1 frank enak 11 dinarjem. Od tega dne naj torej pošte zaračunavajo pri vseh brzojavnih pristojbinah v prometu z inozemstvom za vsak frank ali del franka enajstkratni znesek v dinarski veljavi. Vsako pristojbino, ki je navedena v mednarodnem brzojavnem pristojbeniku v frankih, bo treba od 1. aprila t. l. pomnožiti z 11, da se dobi pristojbina v dinarski veljavi. Odredba, po kateri se mora pri vseh inozemskih brzojavkah, naslovljenih v države, ki spadajo k evropskemu prometu, zaračunavati ena beseda več, kakor jih ima brzojavka v resnici, ostane še nadalje v veljavi. Na enak način bo treba od 1. aprila t. l. zaračunavati tudi vse telefonske pristojbine v inozemskem prometu, ki so tudi določene v zlatih frankih.

Tarifne pristojbine za privatne vagonne. — Iz dobro informiranih krogov se nas obvešča, da je rešenje za izpremembo sedanjih določb glede računanja tarifnih pristojbin za privatne vagonne že sestavljeno in da se je pri tem usvojil švicarski sistem tako, da bo lastnik privatnega vagona plačal za naložen vagon samo 90% normalne tarifne pristojbine ter se mu bo vrnilo 10%, to je 70 par za km, ki jih bo potem plačal za povratno vožnjo praznega vagona.

Gibanje parnikov. Paroplovna družba »Oceania« poroča: »Mrav« prispel dne 22. t. m. v Barry R. (krca za Benetke); »Jadera« prispel dne 25. t. m. v Swansea (krca za Benetke); »Zora« prispel dne 20. t. m. v Rotterdam, nadaljeval bo v Newport; »Sava« odpotoval dne 26. t. m. iz Genove v Cannes, Marseille, Oran, Casablanca, Las Palmas in Teneriffe; »Kosterna« prispel dne 24. t. m. na Sušak; »Sud« prispel dne 26. t. m. v Las Palmas, nadaljeval bo v Teneriffe; »Morava« na progi Jadransko-Egejsko morje—Carigrad; »Vladimir« na progi Jadransko-Egejsko morje—Carigrad; »Diamant« odpotoval dne 26. t. m. iz Napoli v Trst. — »Oceania«.

„ADRIA“
prašek za pecivo
in vanilin sladkor
priznana najboljši!
Odklanjajte slične a manjvredne izdelke!

RAZNO.

Španski častni konzul v Ljubljani. — Španska vlada je imenovala za svojega častnega vicekonzula v Ljubljani gospoda Milka Hribarja, trgovskega zastopnika v Ljubljani.

Rumunska-poljska zveza. Dne 27. t. m. sta rumunski zunanji minister Duca in poslanik Poljske v Bukarešti g. Violeny podpisala zvezno pogodbo med Rumunijo in Poljsko.

Znižavanje mezd v Nemčiji. — Zveza berlinskih kovinskih industrijcev je za konec tekočega meseca odpovedala delojemalcem kolektivno mezdno pogodbo, da more znižati mezde za 10%. Organizacije delojemalcev so prosile za posredovanje posredovalni urad, ki se bo te dni bavil z vprašanjem, ali je pri sedanjih prilikah umestno znižavanje mezd.

Državna borza dela v Mariboru. Od 21. do 27. marca je bilo pri tej borzi dela 95

prostih mest prijavljenih, 115 oseb je iskalo službo, v 38 slučajih je borza posredovala uspešno in 8 oseb se je odpravljalo s polovično železnično vožnjo; od 1. januarja do 27. marca pa je bilo 1488 prostih mest prijavljenih, 1974 oseb je iskalo službo, v 798 slučajih je borza posredovala uspešno in 125 oseb je odpotovalo. Delavski komori v Sloveniji se je posrečilo s posredovanjem centralnega tajnika delavske komore v Beogradu doseči pri ministru za socialno politiko Simonoviću, da bo skrbel za sredstva, s katerimi se bo borza dela vzdržala še naprej, tako da je obstoj te borze dela do konca tega leta zagotovljen.

Najemnine v Nemčiji. V Nemčiji so dobili hišni posestniki pravico, da s 1. aprilom t. l. povišajo najemnino od 84 na 94%. Najemnikom, ki popravljajo na lasten račun, se najemnina poviša na 90%.

Industrijska, obrtna in delavska politika in zakonodajstvo v kralj. SHS. Pod tem naslovom je ravnokar izdal g. Nikola Simić, uradnik ministristva trgovine in industrije, prav lepo delo, kateremu namen je, da na praktični način pokaže in objasni glavne elemente in osnovne principe industrijske, obrtne in delavske politike z zgodovinskim delom o razvoju posameznih panog industrijske delavnosti. Poleg tega vsebuje knjiga industrijsko, obrtno in delavsko zakonodajo, t. j. vse važnejše specijalne zakone, naredbe, statute, pravila itd., koji so osnova industrijske podjetnosti v naši državi. Knjiga je priporočljiva ne samo za delodajalce, ampak tudi za uradnike, pomožno osebje, trgovske nastavljenice, delavce, sploh za vse, ki se hočejo upoznati s splošnimi principi in zgodovinskim razvojem gornavedenih panog. Knjiga stane 30 Din in je z ozirom na bogato vsebino zelo poceni. Naroča se pri avtorju g. Nikoli Simiću, uradniku ministristva trgovine in industrije v Beogradu, Nevesinjska ulica št. 2.

Italijanski gospodarski problemi. — »Agenzia di Roma« je v skrbeh, ker se je trgovska bilanca v prvih dveh mesecih tega leta zaključila z deficitom 1717 milijonov, dočim je v istem času prošlega leta znašal deficit samo 1408 milijonov lir. Ne more se reči še, koliko je ta deficit pripisovati nemškemu bojkotu, gotovo pa je — naglašala rečena agencija — da italijanski izvoz naleta povsod na velike težave ter da mora Italija za vzpostavbo trgovske bilance omejiti uvoz iz inozemstva.

Vestnik Ljubljanskega velesejma. III. številka je ravnokar izšla in se te dni razpošilja interesentom. Kdor je ne bi prejel, naj jo zahteva od uprave velesejma. Na razpolago so tudi lične pisemske zaklopne znamke, katere se zamo-rejo nalepljati na vse poštna pošiljke.

Za posetnike milanskega velesejma. Italijansko poslaništvo v Beogradu je obvestilo naše ministristvo inostranih del, da je italijanska vlada dovolila 50% popust za vizume potnih listov posetnikov letošnje aprilske mednarodne vzorčne razstave v Milanu.

Iz Avstralije. Zaključek žitnega pridelka v posameznih avstralskih državah je tale: Novi Južni Wales 33.741.00 bušelov, Južna Avstralija 27.820.000, Victoria 25.474.000, Zahodna Avstralija 18 milijonov 275.000, Queensland 1.158.000 in Tazmanija 380.000 bušelov. Na acre pride povprečno 10½ bušelov. 1 acre je 40.4678 arov, 1 bušel je 36.35 litrov. — Glede pomorske zveze z Evropo je bila doslej Avstralija navezana skoraj izključno le na evropske parnike. Sedaj se je pa ustanovila velika nova paroplovna družba z akcijskim kapitalom 10 milijonov funtov. Gradila bo velike moderne turbinske parnike s 24.000 tonimi vsebine, ki bodo namesto dosedanjih 33 dni porabili iz Londona do Petha v Zahodni Avstraliji samo 25 dni.

X. mednarodni semenj na Dunaju, ki se je vršil od 7. do 13. marca t. l., je spet dokazal, da je velike važnosti za gospodarski razvoj cele Evrope. V 5 letih svojega obstoja je stalno širil svoj delokrog in zanimati so se pričele zanj tudi države izven Evrope. Udeležilo se je tega semnja mnogo več držav kot v prejšnjih letih; po vrsti najbolj zastopane so bile: Nemčija, Češkoslovaška, Madžarska, Poljska, Francija, Anglija, Italija, Švica, Holandska, Švedska, Danska, Rusija in Združene države.

Velebankir entente. Walter Rathenau je leta 1909 trdil, da vodi usodo kontinenta 300 mož, ki se vsi drug drugega poznajo. V nečem se pri tej ugotovitvi zmeraj motimo, da je namreč med temi 300 večina židovska. Anglež James Burnley nam sestavi imena 24 najbogatejših možkih in žensk na svetu in navaja med njimi samo enega žida, Rothschilda. Zanimiv je ta seznam; vidimo imena Rockefeller, Astor, Vanderbilt, vojvoda Westminster, P. Morgan, knez Liechtenstein, Dreher, grof Derby, Krupp, grof Donnersmarck, knez Schwarzenberg, knez Esterhazy, vojvoda Arenberg, vojvoda Northumberland, knez Pless etc. Pogrešamo Forda in Bakerja. Edina bančna skupina, ki jo omogoča Burnley kot mednarodno industrijsko velesilo prve vrste, je čisto azijski Morganov trust, na čelu mu John Pierpont Morgan. Morganov trust je že pred vojsko kontroliral podjetja s skupnim kapitalom 22.250 milijonov dolarjev; to je pa petina tedanjega ameriškega narodnega premoženja. Zraven pride še 134 tvrdk in družb s kapitalom 40 milijard dolarjev, ki so bile z omenjenim trustom tesno zvezane. Jedro Morganovega trusta tvorijo štiri od Morgana direktno kontrolirane **velebanke**: I. P. Morgan and Co., First National Bank of New York, Guaranty Trust Co. of New York, National City Bank of New York; te štiri banke pa kontrolirajo zopet 267 podjetij s kapitalom 53.3 milijard dolarjev. — Svetovni pomen Morganov je v prvi vrsti ta, da je on največji davjavec in posredovatelj posojil na svetu. Svoje finančno delovanje je obrnil skoraj izključno le na države entente in je bil neutrudljiv velebankir med svetovno vojsko. Vsi dolгови, v Ameriki najeti in po večini še neplačani, znašajo ogromno vsoto deset milijard dolarjev. Morganov provizijski dobiček računuje na skoraj dvesto milijonov dolarjev! S tem financiranjem je sledil Morgan stari rodbinski tradiciji. Že ustanovitelj tvrdke Julius Spencer Morgan je utemeljil veličino svoje hiše z vojnimi dobički med ameriško državljansko vojsko 1861—1865. Po sedanji svetovni vojski so veliko govorili tudi o Morganovi podporni akciji za francoski frank; kreditiral je francoski banki 100 milijonov dolarjev, ostentativno je v kritičnem času na vseh velikih borzah kupoval francoske devize in je s tem preprečil nadaljnje padanje francoske vrednote. — Napram temu denarnemu orjaku zgledajo veliki evropski koncerni kot pritlikavci. 200.000 ljudi dela za Morgana in pri njem, majhni so napram tej armadi vsi Schneider-Creuzoti in Phoenixi in vsa evropska velefinanca. To je res svetovna velesila; če hoče, je vojska, če ne, je ni. In koliko lahko naredi, če obrne ves svoj aparat v prid delom miru, znanosti, umetnosti, narodnega gospodarstva itd.!

Po svetu. Pri pogajanjih o Mednarodnem kartelu tračnic so prišli že zelo naprej, glavne težkoče so odstranjene. Vodstvo kartela bo prišlo, kot pred vojno, najbrž v angleške roke. O cenah še ni padla zadnja beseda. — Turki so zvišali

pristojbine za vizume in potne liste. — Štajerska dežela je najela pri newyorški bančni tvrdki Backer Kellogg and Co. pet milijonov dolarjev posojila. — Z veljavnostjo od 1. marca 1926 je določila Nemška premogovna državna zveza sledeče cene za tona: koks za plavže 21.50 mark, livarni koks 22.50, ostanke 1.28. — V poljski petrolejski industriji se kažejo znaki krize, ki se bo razvila v katastrofo, če takoj ne priskoči tuji kapital na pomoč. Beremo, da so najbogatejši vrelci v Borislavu in Tustanovicah skoraj popolnoma izčrpani! Če pa hočejo odpreti nove jame, stane vrtnanje vsake jame dva milijona dolarjev, in tega domači kapital nikakor ne zmore. Tuji kapital pa vsled visokih davkov in socialnih obremenitev kaj nerad priteka. Kako si bo novi petrolejski kartel iz zagate pomagal, se da kaj težko reči. — Slišimo, da bosta francoska zavoda Crédit Lyonnais in Société Générale ustanovila na Balkanu skupen velik bančni zavod. Središče bo Beograd, podružnice bodo pa v Zagrebu, Sofiji, Carigradu, Atenah, Tirani in v Solunu, torej v vseh balkanskih državah. Zastopniki omenjenih dveh zavodov bodo že v kratkem začeli s pogajanjimi. — Češki kmeti so si pomagali z združnimi mlekarjami, in to z najboljšim uspehom. Pet let že traja smoteno organizacijsko delo zveze, ki ima svoj sedež v Pragi. Leta 1921 so dobavile češke mlekarne 6.324.000 litrov mleka, leta 1922 15.422.000, 1923 22.614.000, 1924 31.182.000. Za lani cenijo 36 milijonov litrov. Leta 1913 so dobavile združne mlekarne 8.617.000 litrov mleka, štirikrat manj kot lani!

Ljubljanska borza.

dne 31. marca 1926.

Vrednote: Invest. pos. iz l. 1921 den. 73, bl. 76; vojna škoda den. 288, bl. 293, zaklj. 288; zast. listi Kranj. dež. banke den. 20, bl. 22; kom. zad. Kranj. dež. banke den. 20, bl. 22; Celjska pos. den. 200, bl. 204; Ljublj. kred. banka den. 190; Prva hr. šted. den. 865, bl. 872; Merkantilna banka den. 102; Slavenska banka den. 49; Kred. zavod den. 165, bl. 175; Strojne tovarne den. 100, bl. 104; Trboveljska den. 356, bl. 362; Papirnice Vevče den. 100; Nihag bl. 34; Stavbna družba den. 60, bl. 70; Šešir den. 110.

Blago: Hrastovi bouds 27, 34, 41, 60, 80 mm, od 2 do 5.30 m, feo Sušak, 2 vag., den. 1500, bl. 1500; deske, smreka, jelka, 20 mm, I. II, III, 4 m, feo meja via Postojna, 1 vag., den. 560, bl. 560; bukovi hlodi, gladki, od 30 cm prem. napr. in 3 m dolž. napr., feo meja den. 375. Premog: Kal. ca. 7000 antracit, Orle, feo-vagon Škofljica: kosovec za 1 tona bl. 500; kockovec bl. 450; orehovec bl. 400; zdrob bl. 350. Kal. ca. 4800, feo vagon Ormož: kosovec nad 60 mm bl. 260; kockovec 35/60 mm bl. 240; orehovec 20/35 mm bl. 210; zdrob 10/20 mm, bl. 190. Kal. ca. 3500, feo vag. Novo mesto: kosovec bl. 170; kockovec 100 mm bl. 150; orehovec 50 mm, bl. 140; zdrob bl. 130; rovin bl. 120. — Pšenica bačka, 76/77, feo vag. nakl. post. bl. 288; koruza: času prim. suha, feo Postojna tranz., za april in maj bl. 162; času prim. suha, par. Sid bl. 117.50; času prim. suha, za april, feo vag. nakl. post. bl. 123; času prim. suha, feo vag. nakl. post. 1 vag., den. 117, bl. 117; mlevena (Mahlmais), par. Beli Manastir bl. 145; umet. suš., feo vag. nakl. post. bl. 140; inzulanka, feo vag. Ljubljana bl. 155; činkvanti, par. Beli Manastir bl. 185; ajda, feo vag. Ljubljana bl.

260; rž domača, feo vag. Bellinci bl. 210; proso rumeno, feo vag. Bellinci bl. 210; krompir beli, feo vag. Bellinci bl. 76; la Portland cement dalmatinski v jutastih vrečah, feo Split bl. 40; v papirnatih vrečah, feo Split bl. 44.

TRŽNA POROČILA.

Sarajevski trg. Na sarajevskem trgu so se prodajale od 19. do 26. t. m. kožu-hovine po naslednjih cenah: Kuna zlatica 650 Din, vidra 400 Din, lisica 220 Din, jazbec 65 Din, divja mačka 65 Din, volk 100 Din, zajec 16 Din, veverica 12 Din za komad.

Dunajski goveji sejem (29. t. m.). — Degen 2348 govedi; od tega iz Jugoslavije 88. Cene so padle za 5 do 15 grošev pri kg. Za kg žive teže notirajo: voli 0.95—1.55, bik 1—1.35, krave 0.95 do 1.20, slaba živina 0.55—0.95 šilinga.

Dunajska borza za kmetijske produkte (29. t. m.). Slab razvoj kupčije. Končni tečaj ameriških borz koncem minuloga tedna so bili malo višji, kar je nekloško vplivalo na tendenco na Dunaju. Notirajo vključno blagovnoprometni davek brez carine za 100 kg v šilingih: pšenica: domača 40.25—40.75, madžarska potiska 43.50 do 46, rž domača 26.75 do 27.25, turščica: 19.75—20.75, oves domači 27.75 do 28.25.

O cenah na svetovnih tržiščih. — Gospodarske težave držav, ki morajo sirovine in polfabrikate uvažati, bi bile brez dvoma veliko večje, ako bi se blago na svetovnih tržiščih izdatno ne pocenilo. Oslabla kupna moč in obilica ponudb sta že v drugi polovici prejšnjega leta vplivali na mednarodne cene. Ta vpliv se je v tekočem letu še povečal. Spekulantl hočejo izrabiti dejstvo, da je večina sirovin sedaj še vedno dražja, nego v predvojni dobi. Njihovim mahinacijam je pripisovati valovanje cen, ki se je kazalo v preteklih mesecih. V Newyorku sta samo baker in sladkor bistveno cenejša nego pred vojsko. Baker je za 6%, sladkor pa celo za 25% cenejši nego leta 1913. Nasprotno je kava na mero-dajnih tržiščih še enkrat dražja, čaj pa en in polkrat predvojne cene. Nazadovanje cen bombaževine se kaže izza meseca maja l. 1925, cena se je od takrat znižala od 27.28 na 19.25 centa. Kljub temu pa je kurz še vedno za 50% višji nego ob izbruhu vojne. Poročila iz Amerike soglašajo v tem, da postopno padanje cen povzroča nemirnost na efektivnem trgu in splošno rezerviranost v gospodarskem življenju. Pogosto zadostuje samo ena številka, da nam pokaže senčne strani našega gospodarstva. Tako kaže na primer poročilo, da so merodajne avtomobilne tovarne v Ameriki sklenile podaljšati 12mesečne obroke pri prodaji avtomobilov na 18 mesecev, da tovarne, ki nimajo zadosti odjemalcev, ne smejo računati s podražitvijo materiala in znižanjem cen. Z velikimi težavami se vrača svet v normalen tir in glavna skrb vseh merodajnih faktorjev mora biti, da se ob tej priliki ne žrtvuje več nego je neobhodno potrebno.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 2. aprila t. l. ponudbe za dobavo 200 kg medeninaste pločevine ter za dobavo 200 kg kamene soli; do 6. aprila t. l. za dobavo 2 bencinskih batov in svetiljke za lotanje. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odeljenju te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Kakanju sprejema do 10. aprila t. l. ponudbe za dobavo 20 komadov plošč za okretanje. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 1. maja ponudbe za dobavo elektromotorja ter za dobavo žičnih vlog za postelje. — Dne 29. aprila t. l. se bo vršila pri direkciji državnih železnih v Sarajevu ofertalna licitacija glede dobave 20.000 kg bombaža za čiščenje.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 2. aprila t. l. ponudbe za dobavo 700 kg mangan kila, za dobavo 1000 kg steklarskega kleja ter za dobavo 3000 kg mlatre galice; do 6. aprila t. l. pa za dobavo 1000 kg cinkove pločevine, za dobavo ležajnih škrojk (Kuppelstangenlagerbüchsen, Injektor-dampfzulasventilkegel), za dobavo 20 kvadr. metrov medeninaste perforirane pločevine ter za dobavo 6 kontrolnih ur za nočne čuvaje.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Vabilo

na

IV. redni občni zbor

ki ga bo imela

trgovsko-industrijska delniška družba »Merkur« v Ljubljani

v ponedeljek dne 12. aprila 1926 ob 16. uri v posvetovalnici tiskarne »Merkur« v Ljubljani, Simon Gregorčičeva ulica št. 13.

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega sveta in predložitev računskega zaključka za leto 1925.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev bilance za leto 1925 in sklepanje o porabi čistega dobička in podelitev absolutorija.
4. Nadomestna volitev petih članov upravnega sveta v smislu § 11 družinskih pravil.
5. Volitev treh članov nadzorstva v smislu § 11 družinskih pravil.
6. Slučajnosti.

Glasovalno pravico na obnem zboru imajo po § 28 družinskih pravil oni delničarji, ki založe najkasneje osem dni pred obnim zborom, t. j. do vstetega dne 4. aprila 1926 svoje delnice ali začasna potrdila o vplačanih delnicah II. emisije pri družbini blagajni v Ljubljani, Simon Gregorčičeva ulica 13, kjer dobe legitimacije, ki se glase na njih ime in v katerih je navedeno število založenih delnic in na nje odpadajočih glasov. Vsakih pet delnic daje pravico do enega glasu.

Če bi občni zbor ne bil sklepčen, se mora vršiti najkasneje tekom enega meseca nov občni zbor, ki je sklepčen ne glede na število navzočih delničarjev in na velikost zastopane glavnice.

Upravni svet.

ESENCI

za rum, konjak, likerje in žganje

Ekstrakti in arome

za nealkoholne pijače vseh vrst

Koncentrirani sadni eteri

za aromatiziranje kanditov in sladčic

PRAVI MALINOVEC

Sadna marmelada „Nektar“

Sadni grog (Punsch)

-- Limonov sok --

priporoča:

Srečko Potnik in drug

Ljubljana, Metelkova ulica 13

!!! Zahtevajte cenike !!!

Galanterija

ter modno blago, pletenine, nogavice, sukanec, vezanine, gumbe modne, biserne in druge, palice, nahrbtnike, nože jedilno orodje, škarje itd. vse to se dobi na-ugodnejše pri

JOSIP PETELINC-U LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Na veliko. Na malo.

KJE SE KUPI?

Le pri tvrdki

Josip Petelinc

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Najboljši šivalni stroj za rodbinsko ali obrtno rabo, svetovno znan izum

Gräner - Adler - Phonix

Izložen posamezne dele za stroje in ko-lasa, igla, olje, jermena, pnevmatika.

Pomembno varjenje na stroji brezplačno! — Velikotna garancija! Na veliko! Na malo!

TISKARNA MERKUR

Trgovsko-industrijska d. d.

Ljubljana

Simon Gregorčičeva ulica št. 13

Telefon št. 552

Račun pri pošt. č. zak. zav. št. 13.102

Se priporoča za vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela. Tiska vse tiskovine za trgovino, industrijo in urade; časopise, knjige, koledarje, letake, posetnice l. t. d. l. t. d. Lastna knjigovoznica.

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje

moko in

deželne pridelke

raznovrstno

rudninsko vodo

Lastna pražarna za

kavo in mlin za di-

šave z električnim

obratom.

CENIK NA RAZPOLAGO!